

De vroedvrouw van Thamen

Ambtelijke bureaucratie en het prestige van lokale gezagsdragers dreigden voor de broodwinning van Grietje van Grieken noodlottig te worden. Maar, ook in de 18e eeuw wist een volkswrouw, die voor haar belangen stond, het wel op te nemen tegen machtige heren als de proost van Sint-Jan en de baljuw van Mijdrecht.

Omstreeks het midden van die eeuw woonden Grietje en haar man te Thamen, een van de dorpen van de proosdij van Sint-Jan, thans een gehucht in de Bovenkerker polder onder de gemeente Nieuwer Amstel. Zij blijkt met succes de vrouwen, die in Thamen en omgeving en zelfs over de Amstel onder Mijdrecht woonden, bij zwangerschap en bevalling te hebben bijgestaan en zich zo tot een kundig vroedvrouw te hebben ontwikkeld.

Paal en perk

Maar niet alle vrouwen, die zich met de verloskunde bezig hielden, waren van dezelfde kwaliteit. De proost van Sint-Jan - alstoen Anthony Pieter van Dishoeck - voelde zich geroepen om in de Proosdijlanden, waarvan hij de hoge heerlijkheid bezat, paal en perk te stellen aan de praktijken van onbekwamen die de volksgezondheid in gevaar brachten. Hij liet dus een verordening uitgaan, waarin bepaald werd, dat slechts zij die konden aantonen, het examen in de verloskunde met goed gevolg te hebben afgelegd, in de Proosdijlanden konden worden toegelaten tot uitoefening van het beroep van vroedvrouw.

Toen de ambtenaren van het baljuwschap van Mijdrecht zich bij Grietje van Grieken vervoegden, kon zij hun geen bewijs tonen, omdat zij zich de kundigheid van vroedvrouw geheel in de praktijk had eigen gemaakt. Op 3 mei 1755 werd haar aan-

gezegd, dat voortzetting van die arbeid haar was verboden en dat op overtreding een boete van 25 gulden stond. Zij zag zich daarom genooddaakt, dit werk te staken, maar zij legde zich niet bij deze toestand neer. Blijkbaar heeft zij een paar jaar besteed om zich voor te bereiden op het examen voor het Collegium Medicum te Utrecht. Want op 15 december 1757 is de akte gedateerd, waarin de leden van het Collegium verklaren, dat zij is geëxamineerd „in de vroedkunde en 't aankleeve van dien" en bekwaam bevonden om „de vroedkunde in deese provincie ten platten lande te exercereen", waarbij de ondertekenaren verzochten ieder „dien deesen moght vertoond worden, de voorgenoemde" (d.i. Grietje) „in die qualtydt te erkennen".

Toen zij in het jaar daarop haar praktijk in Thamen hervatte, begonnen de eigenlijke moeilijkheden. De baljuw constateerde, dat zij het verbod van 1755 overtrad, en vorderde van haar betaling van de boete van 25 gulden, onder bedreiging met geseeling voor het geval zij in de verboden uitoefening mocht volharden.

Uiteraard toonde zij de baljuw de examenakte, maar hierdoor kwam hij niet tot een andere houding, want zij was immers niet door de proost toegelaten om zich als vroedvrouw in de Proosdijlanden te vestigen.

Merkwaardig is nu, dat Grietje niet - zoals men zou verwachten en zoals kennelijk ook de proost en de baljuw bedoeld hadden - zich voor het gerecht van Mijdrecht ging verweren tegen de eis van de baljuw. Zij volgde een andere weg en wendde zich rechtstreeks tot Gedeputeerde Staten 's Lands van Utrecht. De hoge heerlijkheid van Sint-Jan, in de elfde eeuw door de bisschop van Utrecht toegekend aan het kapittel, dat de colle-

MAANDBLAD

oud-utrecht

47e jaargang - nummer 2 - februari 1974

Vereniging tot beoefening en tot verspreiding van de kennis der geschiedenis van de stad en de provincie Utrecht

Voorzitter:

A. H. R. Hoogezand, Zandpad 87, Breukelen, tel. (03462) 23 62.

Secretaris:

drs. H. L. Ph. Leeuwenberg, p/a Rijksarchief, Alexander Numankade 201, Utrecht, tel. (030) 71 00 44.

Penningmeester:

D. A. Belderbos, Kromme Nieuwegracht 19, Utrecht, tel. (030) 31 23 18.

Administratie:

Contributie: f 25,-, gironr. 575520.

Redactiefeld:

mevr. M. Uittenbogaard-van Terwisga, Titus Brandsmalaan 17, Vleuten, tel. (03407) 19 86.
mej. drs. L. van Tongerloo, Euterpedreef 52, Utrecht, tel. (030) 33 23 15 (werk).

Eindredactie:

H. Snejder, Oasedreef 2, Utrecht, tel. (030) 61 60 91 (tevens redactie-adres).

Pagina 10 ontbreekt

Page 10 is missing